

fordi der er organisationer, som faktisk påtager sig et ansvar på medlemmernes vegne til at aftale nogle ting, som er ordentlige, og som er gode. Så langt, så godt.

Når vi taler om forsikringsssystemet, som forslaget handler om, er der ikke nogen regler og bestemmelser i forsikringslovgivningen, som betyder, at det enkelte medlem skal være medlem af en faglig organisation. Det er der ikke i arbejdsløshedsforsikringslovens forstand tale om, og den sammenblanding af problemstillingen, som de to partier gør sig skyldige i, hviler altså på et forkert grundlag, på et grundlag, som ikke eksisterer, fordi man faktisk ikke for at være forsikret behøver at være medlem af en faglig organisation, medmindre man altså har de goder, som knytter sig til at være ansat på områder – og det er den danske model heldigvis et eksempel på – overenskomstdækkede områder, hvor der i nogle situationer godt kan være tale om eksklusivaftaler. Ja, så er der tale om, at hvis man både vil have det gode, der knytter sig til en overenskomst, der kan have en eksklusiv-aftale, skal man være medlem af både den faglige organisation og af arbejdsløsheds-kassen.

Det kan være baggrunden for, at jeg svarer hr. Helge Sander, som jeg gør, nemlig at der er tale om konkrete sager, konkrete vurderinger, som man faktisk må løse på stedet mellem medlemmet, den faglige organisation og arbejdsløsheds-kassen.

Så blev der i øvrigt sagt et eller andet om, at mit første udfald mod hr. Helge Sander var urimeligt. Det synes jeg ikke. Jeg synes, der blev givet udtryk for en hån og en mistillid til de organisationer, som har siddet og arbejdet i flere måneder og er kommet med deres bud på en argumentation for, hvorfor der er klare fordele ved fagligt afgrænsede arbejdsløsheds-kasser, og den kritik af hr. Helge Sander har jeg ikke på noget tidspunkt tænkt mig at trække tilbage.

(Kort bemærkning).

Helge Sander (V):

Vi kan ikke fortsætte hele eftermiddagen. Nu har det skiftet to gange, og vi er vendt tilbage til første udtalelse igen, og så kan det være, vi kan få arbejdsministeren op og moderere det endnu en gang. Det har jeg ikke nogen interesse i, for jeg er enig med hr. Ole Vagn Christensen i, at denne sag er alt for vigtig til, at det bliver til mudderkastning.

Kun synes jeg, at det er beklageligt, at vi har en arbejdsminister, der kommer med disse kraf-

tige udfald. Det, vi taler om i dag, er ganske enkelt. Det handler om frihed, det handler om frihed for den enkelte lønmodtager.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 109:

Forslag til folketingsbeslutning om straf for omskæring af kvinder.

Af Pia Kjærsgaard (DF) m.fl.
(Fremsat 12/3 96).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Forslaget til folketingsbeslutning fra Dansk Folkeparti går ud på, at der skal foreslås ændringer i straffeloven, så vi i Danmark kan straffe personer, der medvirker til omskæring af piger eller kvinder i udlandet, selv om omskæring ikke er forbudt i det land, hvor indgrebet er foretaget.

I dag er det sådan, at der i Danmark kan straffes for omskæring efter straffelovens § 245, stk. 2, om legemsbeskadigelse. Strafferammen er fire år.

Hvis indgrebet er foretaget i udlandet, er det dog en forudsætning for straf i Danmark, at indgrebet også er strafbart i det land, hvor det er udført. Dette princip om dobbelt strafbarhed følger af straffelovens § 7 og er et almindeligt princip, som kun fraviges i særlige tilfælde.

Baggrunden for kravet er, at man i Danmark i almindelighed ikke bør straffe en person for en handling, som var lovlig i den stat, hvor handlingen fandt sted. Det er som udgangspunkt, synes jeg, et godt princip, men spørgsmålet er, om det så også bør gælde på dette område.

Når vi skal tage stilling til det spørgsmål, må det for det første indgå i overvejelserne, at der mig bekendt ikke har været tilfælde i Danmark, hvor piger eller kvinder er blevet omskåret, og hvor der har været rejst spørgsmål om at rejse straffesag.

Samtlige statsadvokater har oplyst, at man ikke kender til sager af denne karakter. Endvidere har Sundhedsstyrelsen ikke oplysninger om, at danske læger har foretaget indgreb af denne art, ligesom Sundhedsstyrelsen ikke har kendskab til tilfælde, hvor piger har gennemgået et rituel omskæring enten her i landet eller under midlertidigt ophold i udlandet. Vi har altså ikke kendskab til det overhovedet.

For det andet kan man spørge, om det, der er behov for, ikke snarere er en målrettet oplysning og information om spørgsmålet. Jeg kan i den forbindelse nævne, at sundhedsministeren som bekendt for nylig har nedsat en arbejdsgruppe, der skal foreslå planlægning og udførelse af en oplysningsindsats med det formål at forebygge, at herboende piger bliver omskåret i udlandet. Jeg tror endda, at denne arbejdsgruppe har sit første møde i dag. Arbejdsgruppen består af læger og repræsentanter for indvandrergupper samt Dansk Flygtningehjælp og Sundhedsministeriet. Arbejdsgruppen skal afslutte sit arbejde i august i år.

Jeg synes, det vil være naturligt at afvente forslagene fra arbejdsgruppen. Så kan vi jo, når vi har set disse forslag, tage stilling til, om der er behov for yderligere initiativer, herunder også med hensyn til udvidede muligheder for at straffe for omskæring, der er foretaget i udlandet.

Holger Graversen (S):

Alle her i salen er naturligvis enige i, at omskæring af piger og kvinder er en afskyelig form for grov lemlæstelse og mishandling, som vi ikke skal eller må acceptere. Derfor tjener det vel næppe noget formål, at de enkelte partiers ordførere her fra talerstolen står og bekræfter hinanden i, hvor afskyelig vi finder denne mishandling. I Socialdemokratiet ser vi det som en klar krænkelse af menneskerettighederne og af FN's børnekonvention.

Som ministeren allerede har redegjort for, er det i Danmark for forældre en strafbar handling selv at omskære eller lade deres pigebørn omskære, bl.a. efter straffelovens § 45. Problemet opstår som omtalt, hvis forældrene lader deres piger omskære uden for Danmarks grænser i de få lande, hvor dette er lovligt. Vi kan dog – om ikke andet – glæde os over, at vi hidtil ikke har set konkrete tilfælde af dette.

Socialdemokratiet er imidlertid villig til at gå meget langt for at forhindre, at det sker. Vi mener, at det bedste middel også her er at forebygge mishandlinger. Dette gøres bedst gennem oplysning og derved påvirkning af forældrene, og på det område gøres der allerede en god og stor indsats på verdensplan, af FN, af UNICEF og af andre organisationer og i Danmark bl.a. af de relevante indvandrergupper selv.

Som ministeren omtalte, er der nedsat en arbejdsgruppe under Sundhedsministeriet med henblik på en forbedret oplysning og forebyggelse. Det er vigtigt, at der også her er repræsentanter med fra de relevante indvandrergupper.

Vi kan støtte ministeren i, at det er rimeligt og naturligt at afvente, hvad der kommer fra dette udvalg allerede her i august. Vi mener også, det er rimeligt, at vi nærmere ser på den svenske og norske lovgivning på området.

Men jeg vil gerne afslutte med at understrege, at Socialdemokratiet ikke afviser at medvirke til at gøre omskæring strafbart, selv om det foregår i udlandet, jævnfør beslutningsforslagets hensigt.

Birthe Rønn Hornbech (V):

Omskæring af kvinder er set med danske øjne en modbydelig lemlæstelse. Vi ønsker naturligvis også i Venstre af al magt at forhindre, at denne forbrydelse begås, og vi mener, at det er vigtigt, at debatten hele tiden holdes i live, for at vi kan demonstrere vor afstandtagen fra denne legemsskade. Derfor var det også på initiativ fra et medlem af Venstres folketingsgruppe, at der for nylig blev afholdt en høring om emnet.

Den omstændighed, at omskæring er en del af en ældgammel kultur, kan ikke føre til, at de forældre, der begår denne voldsforbrydelse mod deres børn, på nogen måde skal undskyldes, endstige have en lavere straf, hvis der rejses straffesag.

Men der rejses jo ikke straffesager, for det er vanskeligt at konstatere, at forbrydelsen er begået, og endnu vanskeligere at bevise, at for-

brydelsen er begået inden for et geografisk område, hvor den danske straffelov kan gøres gældende, samt bevise, hvem der har foretaget det afskyelige indgreb.

Gennem spørgsmål til justitsministeren har jeg fået afklaret retsstillingen, når det gælder straf og erstatning, og Sundhedsstyrelsen har i et svar oplyst, at der naturligvis aldrig vil være lægelig indikation for omskæring.

Gennem spørgsmål til socialministeren har jeg fået bekræftet, at den særlige underretningspligt, der gælder for alle borgere, der kommer til kundskab om, at børn vanrøgttes, også gælder her.

Gennem spørgsmål til indenrigsministeren har jeg peget på muligheden for at udvise forældre, der har medvirket til omskæring på deres børn. Den mulighed vil vi dyrke nærmere under udvalgsarbejdet.

Som det fremgår af denne gennemgang, har vi i Venstre allerede i lang tid forsøgt gennem spørgsmål til ministrene at få afklaret gældende retsregler på dette område, og vi må konstatere, at reglerne egentlig er tilstrækkelige, hvor handlingen udøves i Danmark eller i lande, hvor omskæring allerede er strafbar.

Vi vil da godt under udvalgsarbejdet se på, om det er muligt at udvide den danske straffelovs geografiske virksomhed, men vi har vor stærke tvivl, idet det jo er i strid med de gældende grundsætninger i dansk ret.

Men om vi så udvidede den danske straffelovs område til hele kloden, ville det desværre ikke udrydde denne rædselsfulde lemlæstelse af kvinder i store dele af verden; dertil kræves en vedvarende international fordømmelse. Vi kan derfor i Venstre kun støtte, at Danmark presser på i arbejdet i WHO og UNICEF.

Samtidig efterlyser vi i Venstre et større engagement hos regeringspartierne i denne sag. Hvor er de røster, der altid taler så meget om kvindens ligestilling, henne, når det drejer sig om udlændinge? Hvorfor har de aktive ligestillingsforkæmpere fra venstrefløjens ikke allerede i årevis skrevet om dette problem i aviserne? Hvorfor har ligestillingsforkæmperne ikke bestandig fordømt denne skammelige lemlæstelse af små piger?

Når man ser, med hvilken ildhu regeringen beskytter hundehaler, når man ser, med hvilken ildhu SF forsøger at lovgive om forældres opdragelse af deres egne børn ved afskaffelse af revselsesretten, er det jo ejendommeligt, at der ikke hos de samme for længst har rejst sig et

vedvarende ramaskrig mod omskæring af kvinder.

Straf, erstatning og udvisning er jo ikke tilstrækkeligt til at forhindre det, men en massiv fordømmelse fra et samlet Folketing, klar tale om, at vi ganske enkelt overhovedet ikke vil tolerere, at udlændinge medbringer deres barbariske skikke til Danmark, det er det, der er brug for.

Med disse bemærkninger skal jeg sige, at vi går ind i et positivt udvalgsarbejde, men mener, at det er fornuftigt at afvente arbejdet i den af sundhedsministeren nedsatte arbejdsgruppe.

Lene Espersen (KF):

Indledningsvis vil jeg, som de tidligere ordførere har været inde på, medgive Dansk Folkeparti, at der er behov for at sikre, at straffelovgivningen udvides, således at man straffer denne grove mishandling af piger, for der er jo i realiteten tale om lemlæstelse af små piger og ikke om kvinder i sprogets almindelige forstand.

Nærværende beslutningsforslag er imidlertid utilstrækkeligt efter Det Konservative Folkepartis opfattelse. Problemet er nemlig af et sådant omfang og af en sådan alvor, at det efter Det Konservative Folkepartis opfattelse er nødvendigt med en speciel lov på området, således som vore broderfolk i Norden, både i Norge og i Sverige, allerede har det.

Vi mener med andre ord ikke, det er tilstrækkeligt blot at udvide strafframmen. Vi mener, det er nødvendigt at have en lov omkring omskæring, ganske som det er tilfældet i Norge og Sverige. Det er nemlig af stor signalværdi at lave en lov, der slet og ret forbyder omskæring, således at herboende forældre har en klar opfattelse af, hvad der er dansk lov, og hvad der er acceptabelt, i dette tilfælde nemlig totalforbud mod omskæring.

Det Konservative Folkeparti vil derfor fremsætte lovforslag om forbud mod omskæring af kvinder, hvorunder beslutningsforslagets intentioner vil indgå som et delelement.

Idet vi internationalt har meget stærke kort på hånden i form af FN's konvention om børns rettigheder, specifikt den i bemærkningerne omtalte artikel 24, er der lovhjemmel til at foretage denne udvidelse af straffeloven og også til at udarbejde et konkret lovforslag.

Samtidig er det også en kærkommen mulighed for, at regeringen benytter netop ratifikationen af denne konvention til at sikre, at vores handelspartnere og de donorlande, der modta-

ger danske ulandsmidler, bliver indskærpet, at konventionen skal overholdes på dette punkt, først og fremmest via fornøden lovgivning. Såfremt børnerettighedskonventionen ikke overholdes af et af de pågældende lande, skal dette land udsættes for passende sanktioner for at fremme forbud mod omskæring.

Det Konservative Folkeparti afviser derfor beslutningsforslaget, fordi vi ikke mener, det er tilstrækkeligt, og vi vil selv fremsætte lovforslag om forbud mod omskæring af piger, som indeholder intentionerne i beslutningsforslaget.

Villy Søvnald (SF):

Da SF's ordfører på området ikke kan være til stede, skal jeg på vegne af SF fremføre følgende:

Det, Dansk Folkeparti foreslår, er, at man gør det lige så strafbart for danskere eller herboende danskere at få omskåret piger i udlandet, som hvis det sker i Danmark.

Vi skal gøre alt, hvad der er muligt for at stoppe denne lemlæstelse, som pigeomskæring er. Det, der derfor også er diskussionen her i dag – og på den måde bliver det lidt trivielt – er at diskutere, hvilken metode der er mest virksom for at opnå det. Jeg er selv ret overbevist om, at den metode, der hedder oplysning, oplysning og atter oplysning, er et af de meget virksomme midler, vi skal arbejde med.

Vi vil fra SF's side dog godt støtte, at man også lovgivningsmæssigt tager initiativ under den forudsætning, at man også inddrager de herboende fremmede i den oplysningskampagne, som vi tror er det mest virksomme, og det vil i det her tilfælde jo sige de somaliske kvinder, da det især er i Somalia, man praktiserer den slags. De har selv fremhævet, bl.a. på den konference, der var her på Christiansborg, at man ikke i tilstrækkelig grad bruger de ressourcer, vi har bl.a. blandt flygtningekvinder, som kender og forstår holdningen hos kvinderne, der gør sådan mod deres småpiger, fordi de langt bedre kan forklare, hvorfor omskærelse er en lemlæstelse.

Vi vil altså ikke afvise forslaget. Vi har måske lidt svært ved at se, hvordan vi skal kontrollere, uden at virkningen bliver endnu værre, men vi vil gerne være med til også at sikre, at vi gør alt, hvad vi kan, for at standse den lemlæstelse, der foregår.

Bjørn Elmquist (RV):

Vores indgang til dette problem er også, vil jeg sige, nok noget bredere, end forslagsstillernes

er, men hermed vil vi selvfølgelig heller ikke sige, at vi skal undlade at tage stilling til det strafferetlige i det.

Det er vigtigt, at der ikke skal være tvivl om, hvordan vi i det danske samfund og i det danske retssystem ser på den slags ting. Det er også derfor, at regeringen, som justitsministeren redegjorde for, har nedsat en arbejdsgruppe bestående af læger og repræsentanter for indvandrergupper samt Dansk Flygtningehjælp og Sundhedsministeriet til at se nærmere på disse spørgsmål. Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at vi så på den måde også har repræsentanter for indvandrergupperne med, som justitsministeren sagde det.

Vi kunne næppe alene straffe os ud af problemet i det omfang, der er et problem, for hvordan får man fat i de pågældende personer, hvordan får man vished for, at det er foregået, og hvordan det er foregået? Det hører jo bestemt til i intimsfæren. Noget kan måske blive afsløret i skolerne i forbindelse med gymnastik og på anden vis, eller måske når pigerne vokser op. Men vi må også tage bredere fat end alene ved det strafferetlige, og derfor er oplysningen vigtig.

Med en vis hovedrysten må måske de fleste af os trods alt konstatere, at der her er tale om et kultursammenstød, og at de kulturer, som har den for os højest besynderlige og ganske umenneskelige praksis at omskære piger, har nogle argumenter for det ud fra deres eget synspunkt. Det skal på ingen måde accepteres som et forsvaret for det, der foretages, men for at vi kan komme til bunds i fænomenet og sikre, at det ikke foregår – heller ikke i det skjulte – selv om det er strafbart eller måtte blive strafbart, må vi tage bredt fat i problemet.

Jeg vil også godt sige et par ord om den internationale indsats, for det er vigtigt, at vi arbejder på alle planer. Vi havde i vores gruppedrøftelse her i formiddags også nogle, der var med til kvindekonferencen i Beijing, og som kunne referere, hvordan man også fra dansk side – men ikke bare fra dansk side – var gået ind i disse ting. Det er noget, der helt regelmæssigt – ikke rutinemæssigt, det ender det måske med, men der er noget kedeligt over ordet rutinemæssigt – også indgår i Udenrigsministeriets aktioner i FN, både ved generalforsamlingen og arbejdet i de forskellige komiteer. Og endelig vil jeg godt føje til, at der på NGO-plan – altså i de private organisationer, på græsrodsplanet – i efterhånden mange år har været en ganske stor

aktivitet. Jeg har selv deltaget i internationale aktiviteter i Amnesty International.

Alt dette er blot sagt for at understrege, at vi i Det Radikale Venstre mener, der skal en meget bred indsats til, som også inkluderer en meget konkret overvejelse: Skal vi stramme op på de danske strafferegler, giver den borgerlige straffelov tilstrækkelig beskyttelse, eller er den ikke tilstrækkelig? Her er det jo interessant, som justitsministeren var inde på, at se, om man eventuelt kan slippe af sted med det og undgå straf – hvis der overhovedet er nogen, der gør det – ved at rejse til udlandet og få foretaget det, som herhjemme helt klart ville være strafbart, hvis det er strafrit i det pågældende land.

Vi skal også være opmærksomme på, at i mange af de lande, som tidligere har praktiseret omskæring, er der nu gennemført lovgivning mod det. Et af vore gruppemedlemmer, fru Elisabeth Arnold, kunne således referere, hvordan hun som observatør havde deltaget i et møde i Accra, hovedstaden i Ghana, og havde hørt, at i parlamentet havde man faktisk vedtaget en lov imod det, men samtidig måtte man fastslå og erkende, at ude på landet havde loven i praksis meget begrænset retskraft, og derfor blev det måske stadig praktiseret derude. Det er altså et bredt problem, som også må finde sin brede løsning, måske bl.a. ved – så meget vil vi gerne medgive forslagsstillerne – at vi tager fat i den danske straffelov.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet vil simpelt hen ikke acceptere denne form for lemlæstelse af piger. Vi tager stærkt og kraftigt afstand fra forældre, der overhovedet kan finde på at medvirke til, at deres børn bliver lemlæstet på den måde, og vi vil gøre alt, hvad der er nødvendigt og muligt for at stoppe denne vold mod pigerne.

Jeg kan sige, at jeg lyttede meget interesseret til fru Birthe Rønn Hornbechs indlæg, som jeg er meget enig i. Jeg er også enig i, som bl.a. regeringspartierne har været inde på det, at en vigtig del af arbejdet går ud på at forebygge, at den slags overhovedet finder sted. Men jeg er helt sikker på, at en stor del af det præventive arbejde består i, at der er et forbud, som er koblet sammen med en sanktion, hvis forældrene rejser til udlandet og får foretaget omskæringerne her. Alene det, at det er forbudt, og at man kan idømmes straf, vil helt sikkert have en præventiv effekt.

Det er rigtigt, at der er en række juridiske problemer med den konkrete udformning af en sådan lovparagraf og med, hvordan de problemer skal løses. Men vi må jo bruge udvalgsarbejdet til at se, om der ikke er en eller anden mulighed for, at vi kan komme igennem med et sådant forslag.

Flere ordførere har nævnt forskellige juridiske problemstillinger i sagen, og jeg synes, der skal nævnes endnu et problem. Den danske straffelov er indrettet på en sådan måde, at hvis man skal dømmes for medvirken til en kriminel handling, skal der være en konkret gerningsmand. Men hvis omskæringen er foregået i udlandet, bliver bevisbyrden svær at løfte. Det bliver svært at finde frem til den præcise gerningsmand og dermed få mulighed for at straffe forældrene for medvirken, medmindre vi også lemper medvirkenparagraffen, så der godt kan dømmes for medvirken, selv om man ikke præcis kan udpege selve gerningsmanden.

Bevisbyrden bliver altså noget svær at løfte, men det skal bestemt ikke afholde Fremskridtspartiet fra at støtte beslutningsforslaget. Vi går ind i debatten, og vi støtter, at der bliver gjort alt, hvad der overhovedet er muligt og nødvendigt for at dæmme op for det her.

Bruno Jerup (EL):

Der skal heller ikke herske nogen tvivl om, at Enhedslisten betragter omskæring af piger og kvinder som et overgreb, der er fuldstændig uacceptabelt, og som det danske samfund må tage klar afstand fra og gøre alt for at stoppe. Det er jo et fysisk overgreb, og i stil med andre typer fysiske overgreb er det ikke noget, som kan dækkes ind under, at det er en del af en kultur eller er en tradition. Overgreb mod mennesker, uanset om det er voksne eller børn, er overgreb, uanset hvad de bliver dækket ind under.

Med hensyn til det konkrete forslag er vi positive over for tanken. Vi synes, vi skal prøve at se på, om det er muligt at gå den vej. Vi er enige med forslagsstillerne i, at det kan have en vis signaleffekt, hvis man på den måde siger, at man ikke kan slippe uden om, at det er ulovligt i Danmark, selv om man foretaget det i et land, hvor den form for lovgivning ikke findes.

Men spørgsmålet til forslagsstillerne er, om det alene skal være et signal. Her kan forslagsstillerne måske selv prøve at løfte noget af sløret, men det kan vi måske også undersøge i forbindelse med udvalgsarbejdet. Hvordan bliver

f.eks. den norske lovgivning på området praktiseret? Det kunne jeg godt tænke mig vi fandt ud af. Hvordan er den formuleret, og hvordan bliver den rent faktisk praktiseret? Strafforfølgelse er måske ganske svær i praksis.

Det er også klart, at hvis vi meget klart forbyder seksuel omskæring af f.eks. kvinder og piger fra Somalia, som er flygtninge i Danmark, vil det indebære, at de får nogle problemer, hvis de skal vende tilbage til deres hjemland. Det problem synes jeg også man skal prøve at få ind i debatten og sige: Hvad skal vi rent faktisk gøre for dem? Det er også noget, som har været diskuteret i Beijing på FN's konference: Hvad gør man for at sikre de kvinder, der bliver forfulgt af seksuelle eller andre grunde? Jeg mener, man skal gå så vidt, at man giver dem en mulighed for permanent opholdstilladelse, fordi muligheden for, at de vil blive udsat for forfølgelse og udelukkelse, hvis de vender tilbage til deres egen kulturkreds, deres egen landsby, er ret markant.

Desuden kunne jeg også godt tænke mig at få belyst – det er lidt mere den juridiske side af sagen – om vi har andre områder, hvor det er sådan, at vi her i Danmark retsforfølger folk for handlinger, de har begået i lande, hvor de ikke er ulovlige. For at nævne et tilfældigt udpluk af eksempler: Kan man her i Danmark idømmes straf for at køre for stærkt på tyske motorveje eller for at overtræde våbenloven i USA? Ikke fordi jeg mener, man kan sammenligne, men jeg kunne godt tænke mig at vide – og det kan justitsministeren måske svare på – om vi har nogen anden lovgivning, hvor vi rent faktisk her i Danmark kan dømme folk for handlinger, som er begået i lande, hvor de ikke er ulovlige.

Jeg tror sådan set nok, at vi her har et forholdsvist enestående eksempel. Men det er ikke det samme som at sige, at jeg ikke mener, det kan være nødvendigt eller være en mulighed, at vi går den vej. Derudover er jeg heller ikke uenig i ministerens udspil om, at problemet skal undersøges, og at der skal laves en arbejdsgruppe for at afklare det, og jeg er heller ikke uenig i, at man prøver at få målrettet informationen, så man prøver at begrænse problemet gennem oplysning. Men ud over information og oplysning er vi også villige til at se på den mulighed, beslutningsforslaget lægger op til.

Sonja Albrink (CD):

Lad mig starte med at sige, at jeg synes, det er vigtigt at pointere, at udtrykket »omskæring«

eller »omskærelse«, som det vel snarere hedder på dansk – er forkert anvendt i sammenhæng med de indgreb, der foretages over for kvinder, og som dette forslag fra Fremskridtspartiet handler om. Det, der er tale om, er rent faktisk ikke en omskærelse, men derimod en bortskærelse, og jeg mener, det er noget helt andet. Omskærelse af mænd finder jo sted i adskillige konfessioner uden ringeste skadevirkning for den pågældende person, men det samme kan så sandelig ikke siges om den bortskærelse, der foretages på personer af hunkøn.

I CD vender vi os med afsky og al skarphed mod denne forulempelse af piger og unge kvinder. Imidlertid finder vi ikke, at forslaget fra Fremskridtspartiet er brugbart. Det siges til sidst i bemærkningerne, at denne kønslemlæstelse bør bekæmpes med alle til rådighed stående midler, og det er vi enige i. Men det er umuligt at bruge straf, som det foreslås. For det første er det umuligt at kontrollere disse ting, og for det andet er det ikke muligt her i Danmark at straffe for en handling, som er begået i et andet land, hvor den er lovlig.

CD må derfor afvise forslaget, selv om vi helt kan tilslutte os den fordømmelse, forslagsstillerne giver udtryk for, og som meget gerne må udgå som et kraftigt signal her fra Folketinget i dag.

Pia Kjærsgaard (DF):

Af hensyn til referatet skal jeg bare sige til fru Sonja Albrink, at det er Dansk Folkeparti, der har fremsat dette beslutningsforslag.

Vi har hørt mange af ordførerne sige, at legemsbeskadigelse kan straffes med fængsel i indtil 4 år her i Danmark. Omskæring af piger må helt klart falde ind under denne bestemmelse, da det både fysisk og helt sikkert også psykisk er et overgreb af værste karat, som ligger langt fra, hvad vi kan fatte eller acceptere på vore breddegrader.

Det, som er uforståeligt, er, at det åbenbart er fuldt lovligt – og jeg må indrømme, at jeg blev noget overrasket, da jeg læste ministerens svar til mig i sin tid – at tage til f.eks. Somalia eller andre dele af verden, hvor denne barbariske skik fortsat praktiseres, og få indgrebet foretaget her. Under primitive forhold invaliderer man små piger, lemlæster dem med alle de komplikationer, det medfører, hvorefter man fuldstændig omkostningsfrit vender tilbage til Danmark, hvor man har fået opholdstilladelse. I sig selv er det absurd og underligt at rejse tilbage til hjem-

landet for at få foretaget indgrebet og derefter vende tilbage til Danmark med flygtningestatus, men sådan er forholdene jo i Danmark.

Men det er besynderligt, at ministeren tilsyneladende er en af de få, der ikke rigtig selv har nogen holdning til spørgsmålet. Jeg har været godt tilfreds med ordførernes indlæg, må jeg sige, for de tyder på, at man ønsker at gøre noget ved dette her, som er et meget, meget stort problem for mange af verdens kvinder. Men det, der godt kan undre én, er, at landets justitsminister tilsyneladende ikke selv har nogen holdning til det. Hvad mener justitsministeren egentlig rent personlig om problemet? Ministeren sagde, at den arbejdsgruppe, sundhedsministeren har nedsat, har haft sit første møde i dag – ærlig talt pudsigt nok, men o.k., bedre sent end aldrig. Men det ville da være naturligt, at landets justitsminister sagde, hvad han mente om problemet, så jeg vil godt bede ministeren om i sin besvarelse at komme helt konkret ind på, hvad han selv mener om det.

Hr. Graversen fra Socialdemokratiet sagde – og det synes jeg var meget positivt – at Socialdemokratiet vil gå meget langt og ikke vil afvise, at der skal kunne idømmes straf, hvis indgrebene foretages i udlandet. Det er jo også det, det i al sin enkelthed går ud på: Det er ulovligt i Danmark, vi har straffebestemmelser for det her i Danmark, men det er lovligt at tage til sit hjemland for at få indgrebet foretaget. Der er i dag næsten 7.000 somaliere i Danmark, og jeg tror, det er her, problemet er størst, og hvor man kan forvente, at den slags ting vil ske.

Jeg synes også, der har været nogen udenoms snak fra nogle af ordførerne, må jeg nok sige. Om man kalder det omskæring eller bruger andre udtryk, er jo i sig selv fuldstændig ligegyldigt. Kan man dog slet, slet ikke få folketingspolitikere til at tage konkret fat på begreberne og sige, hvad vi skal gøre, i stedet for at komme med al den udenoms snak?

Fru Rønn Hornbech sagde – som det er blevet sagt i mange af de pressemeddelelser, som også andre af Venstres folketingsmedlemmer end fru Rønn Hornbech har udsendt om dette emne – at der må gøres noget. Det var sådan set den røde tråd, der gik gennem samtlige ordføreres indlæg, og så må vi jo forvente, at det sker, jo før, jo bedre.

En ordfører, som overraskede mig meget, var fru Lene Espersen fra Det Konservative Folkeparti. Fru Lene Espersen kom ind på, at forslaget var utilstrækkeligt, og jeg må nok sige, at jeg

opfatter det som en lidt dårlig undskyldning fra fru Lene Espersen. Fru Lene Espersen var enig i intentionerne i beslutningsforslaget, jamen kunne man så ikke bare stemme for det? Fru Lene Espersen efterlyste også den ordening, man har i Norge, men jeg henviser jo helt konkret til den ordening i mine bemærkninger til beslutningsforslaget. Det er jo netop det, vi skal gøre i Danmark, nemlig indføre de samme regler, som man har i Norge og til dels i Sverige.

Man må nok sige, at dette emne er blevet godt og grundigt belyst, også inden det kom herind i Folketingssalen. Der er stillet snesevis af spørgsmål – både skriftlige og mundtlige – om emnet, og der har været en konference her på Christiansborg, hvor mange folketingspolitikere, deriblandt jeg selv, deltog. Jeg synes, vi har debatteret emnet godt og grundigt, og derfor mener jeg faktisk også, tiden nu er inde til, at der bliver grebet ind, og at vi beslutter, at vi ikke længere vil acceptere denne ugering her i Danmark. Det lovgrundlag, vi har i Danmark, skal også gælde, selv om man tager til udlandet og får indgrebet foretaget dér.

SF var nogenlunde positivt over for forslaget, og det kan jeg da være glad for. SF var meget inde på, at indvandrerkvindegrupperne også skulle med i debatten, og her er det mit indtryk – også ud fra den debat vi allerede har haft – at specielt de somaliske kvindegrupper her i landet er interesserede i, at der bliver indført en lovgivning. Men hvad er det så, folketingspolitikerne venter på? Det har jeg faktisk svært ved at forstå.

Med hensyn til Det Radikale Venstre må jeg helt ærligt indrømme, at jeg tror nok, jeg fik lidt kvalme, da den radikale ordfører, hr. Bjørn Elmquist, stod her på talerstolen. Betragter Det Radikale Venstre virkelig det her som et kultursammenstød? Er det virkelig alt, hvad Det Radikale Venstre kan hidse sig op til at sige i denne debat? Hr. Elmquist fremførte, at det ikke ligefrem var et forsvar. Men jeg opfattede det som et forsvar. Det var en gang måske, måske, måske. Jeg synes, Det Radikale Venstre var meget, meget svagt i argumentationen. Jeg må sige, at Socialdemokratiets ordfører var meget klarere end Det Radikale Venstres, men sådan er der jo så meget.

Fremskridtspartiets ordfører mente, det var svært at forholde sig til forslaget. Jeg synes ikke, det er svært. Efter min bedste overbevisning synes jeg ikke, det er svært at forholde sig til det ud fra den betragtning, som jeg sagde før, at vi

har haft så megen debat om det – ikke rigtig her i Folketingssalen under en konkret behandling af et forslag, men som sagt ved rigtig mange spørgsmål folketingspolitikere og ministeren imellem, ved den konference, vi har haft på Christiansborg og i kraft af en meget stor medieopmærksomhed om problemet.

Enhedslisten var også positiv, og jeg vil trods alt godt takke samtlige ordførere, for jeg synes, intentionerne i forslaget bliver opfattet positivt, og det er jo sådan set det vigtigste. Jeg synes, det er ufatteligt vigtigt at fortælle omverdenen, at vi ikke tolerer sådanne lemlæstelser her i Danmark, men betragter dem som en alvorlig forbrydelse, som det danske samfund ikke under nogen omstændigheder vil acceptere – ikke under nogen omstændigheder!

Nogle ordførere har været inde på, at det jo var svært at opdage, og at man i virkeligheden ikke rigtig vidste, om det foregik, osv. osv. Her må man sige, at det er jo sådan i Danmark, at der er indberetningspligt, hvis f.eks. sundhedspersonale eller skolepersonale opdager, at sådanne ting foregår. Jeg mener, man skal tage denne indberetningspligt meget, meget alvorligt i denne sag og ikke vige tilbage af angst for, at man kan komme ud for nogle kultursammenstød.

Jeg synes, det er en sag, der i meget høj grad er oprørende og påkalder nogle stærke følelser, og som virkelig må appellere til os, så vi i vores del af verden viser, at det er en oldnordisk skik, som vi ikke vil acceptere, og at vi ser stort på, at vi måske kan blive angrebet for den holdning i visse dele af verden. Det er der ikke noget at gøre ved. Jeg synes, signalet skal vises, og derfor vil jeg selvfølgelig anbefale, at man stemmer ja til beslutningsforslaget.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Fru Pia Kjærsgaard var overrasket over mit indlæg og overrasket over, at Det Konservative Folkeparti ikke umiddelbart kunne støtte beslutningsforslaget, som det foreligger nu, og det er jeg sådan set meget overrasket over.

Jeg har ikke blot én gang, men flere gange gjort fru Pia Kjærsgaard opmærksom på, at der er et lovforslag under udarbejdelse. Den klokkeklare konklusion på den konference, som fru Pia Kjærsgaard og mange andre ordførere har henvist til flere gange, var jo netop, at man ikke skulle vælge en nem løsning og fremsætte et beslutningsforslag, som blot forsøgte at løse

tredjehandsproblematikken. Næh, konklusionen med hensyn til de kvinder, som er berørt af problemet, var netop, at det, der var behov for, var et lovforslag, som indførte et totalt forbud mod omskæring og samtidig skulle omhandle alle de facetter, vi har diskuteret i dag.

Det var det, der var konklusionen på konferencen, og det er på denne baggrund, Det Konservative Folkeparti siger, at nærværende beslutningsforslag er helt utilstrækkeligt. Vi fastholder, at der er behov for et lovforslag på området, og det vil vi fremsætte snarest muligt.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg må hellere lige få rettet en misforståelse. Fru Pia Kjærsgaard sagde, at hun var lidt skuffet over, at jeg syntes, det var svært at forholde sig til problemstillingerne, og at det var svært at forholde sig til forslaget. Det er en misforståelse. Fremskridtspartiet kan meget nemt forholde sig til forslaget. Vi kan meget nemt forholde os til problemstillingen, vi støtter forslaget, og vi vil stemme for forslaget, når vi når frem til anden behandling.

Men det, jeg sagde, var, at bevisbyrden var svær. Hvordan løfter vi bevisbyrden i den konkrete sag? Hvordan finder vi frem til den konkrete gerningsmand til handlingen? Det er en forudsætning for at kunne dømme for medvirken ved en dansk ret. Hvordan beviser vi forældrenes forsæt til medvirken? Det kræver en dansk ret også. Og hvordan får vi fastslået gerningstidspunktet og gerningsstedet?

Et langt stykke hen ad vejen bliver det vel et spørgsmål om, at det er dem, der har deltaget, som skal vidne om, hvad det er, der er foregået. Men hvis forældrene synes, at det skulle ske – selv om vi alle her i Tinget er stærke modstandere af det – bliver det jo svært at løfte bevisbyrden, og det bliver svært at skaffe nogle vidner. Så det er det med bevisbyrden, vi synes er svært i Fremskridtspartiet, og derfor sagde jeg også, at jeg håber, vi under udvalgsbehandlingen kan finde frem til en eller anden løsning på problemet og sikre, at herboende forældre ikke rejser til udlandet og får foretaget disse modbydelige omskæringer.

Det andet, vi skal være opmærksomme på under udvalgsbehandlingen, og når vi skal lave de konkrete paragraffer, er, at der bliver tale om en ny retspraksis. Det er også i orden, og det vil Fremskridtspartiet gerne medvirke til, men det bliver ikke nemt at gøre det. Men vi håber, at

hvis vi koncentrerer os under udvalgsarbejdet og hvis ministeren vil medvirke til det, kan vi på en eller anden måde finde en løsning på problemet.

Vi støtter forslaget, og vi vil også til sin tid – højst sandsynligt i hvert fald, jeg vil ikke udstede en blankocheck, men højst sandsynligt – støtte det lovforslag, Det Konservative Folkeparti kommer med.

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Det er et vigtigt og alvorligt problem, og det er også derfor, det har været debatteret så meget.

En af grundene til, at regeringen finder, at vi skal afvente resultatet af arbejdsgruppens arbejde, er netop, at vi ser det som et både vigtigt og alvorligt problem. Vi har haft en konference på Christiansborg, der bl.a. har medført, at man har nedsat en arbejdsgruppe, der skal kigge på problemet. Tre af gruppens ni medlemmer kommer fra Somalisk Ressourcegruppe og Somalisk Kvindeforening. De sidder og arbejder med sagen, og vi bør vise dem den respekt, at vi venter og ser på, hvad de kommer med. Men så vil jeg også i samarbejde med Folketingets partier være meget interesseret i at drage konsekvenserne sammen med sundhedsministeren og se på, hvad der kan gøres på det område, jeg står for, nemlig det justitsministerielle område, for vi ser meget alvorligt på disse ting.

Jeg tror godt, det kan lade sig gøre at finde en løsning, der kan blive bred tilslutning til her i Folketinget. Hvis man ikke gejer det for meget op, men tager det seriøst og bredt, som bl.a. Det Konservative Folkeparti har gjort sig til talsmand for, så tror jeg faktisk, vi kan finde en løsning. Jeg håber, udvalgsarbejdet kan hjælpe med til det, og jeg vil deltage i det arbejde med stor interesse.

Pia Kjærsgaard (DF):

Det lader jo til, at der er interesse for sagen hos Folketingets medlemmer. Der foreligger et beslutningsforslag fra Dansk Folkeparti, der kommer åbenbart et lovforslag fra Det Konservative Folkeparti, og ministeren udtaler, at en arbejdsgruppe er undervejs med et eller andet.

Og så vil jeg godt spørge ministeren allerede på nuværende tidspunkt: Er justitsministeren og sundhedsministeren enige om, at der skal gøres et eller andet tiltag, så det bliver forbudt at tage til udlandet og få foretaget de omskæringer? Det kunne jeg godt tænke mig at vide, for mig bekendt er der allerede nu – som så ofte før –

uenighed blandt regeringspartiernes medlemmer. Og med den uenighed kan jeg godt regne mig frem til, at det bliver svært at få foretaget noget fornuftigt og seriøst i dette Folketing.

Jeg vil godt give mit fulde tilsagn om, at hvis Det Konservative Folkeparti kommer med et lovforslag, som går ud på det samme, har de samme intentioner og er rettet ind efter dette beslutningsforslag, får det bestemt også Dansk Folkepartis fulde støtte. Men det, jeg godt kan være bekymret for, er: Kan det nås? Kan det nås, inden Folketinget går på sommerferie? Det tvivler jeg faktisk stærkt på. Ved Det Konservative Folkeparti noget om, hvornår det lovforslag vil blive fremsat? Så kan vi andre jo selv regne ud, hvornår det kommer til første behandling.

Jeg synes, det er meget, meget vigtigt – lad mig sige det til Fremskridtspartiets ordfører – at man ikke gør det her mere kompliceret, end det i virkeligheden er. Der er jo gennemført lovgivning i Norge, og der er, så vidt jeg kan se af de svar, Folketinget har fået, også lovgivet i Sverige. Så hvorfor i alverden skulle det ikke kunne lade sig gennemføre i Danmark? Hvorfor skal vi halte bagefter på det punkt? Det synes jeg er anstødeligt. Der er masser af ting, som er lovlige i andre dele af verden, og som vi ikke kan forstå, men det gør det da ikke bedre, at det er omkostningsfrit at vende tilbage til Danmark efter at have foretaget noget, vi betragter som ulovligheder.

Jeg mener rent faktisk, det har været vigtigt med dette beslutningsforslag at sende det signal, jeg så kraftigt efterlyser, om, at vi ikke vil acceptere den slags ting i Danmark. Jeg håber, signalet bliver fuldkomment, når der på et eller andet tidspunkt kommer et forslag, som et flertal kan vedtage, for det er jo i al sin enkelthed det, det drejer sig om. Det lader til, at der stort set er enighed om, at noget må gøres, og det, vi så bør blive enige om, er at gøre det hurtigst muligt, så vi igen viser omverdenen, at vi ikke vil acceptere, at den slags ting foregår.

(Kort bemærkning).

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne sige til fru Pia Kjærsgaard, at det, der er enighed om, er, at der må gøres noget for at hjælpe de piger, men ikke om, at vi skal pudse den ene eller den anden glorie eller se pom-pøse og handlekraftige ud.

Jeg synes, det er dybt uforsvarligt, at fru Pia Kjærsgaard går herop og siger, at det er lige meget, om vi har en ordentlig faglig baggrund

for at lave det, vi gør. Vi ved ikke engang endnu, om det har fremmet processen, at de har fået den lovgivning i Norge, eller hvordan de rent faktisk håndhæver den. Det er noget af det, vi også skal have at vide, og jeg mener, at vi ved den høring, hvor fru Pia Kjærsgaard også var til stede, fik meget klar besked om, at metoderne ikke nødvendigvis udelukkende skulle være en skrappere lovgivning, men at der også skulle skabes en bedre forståelse for problemet, for det er faktisk en meget vigtig side af sagen.

Det er forbudt i Danmark, og det skal være forbudt i Danmark, og det skal vi holde fast ved, og jeg mener selvfølgelig også, at man skal fremme alt, hvad man kan, med fornuftig lovgivning, men det er bare ikke dér, tyngden ligger.

Jeg synes, det oplæg, som ministeren har givet os her i dag, har været løfterigt; jeg synes, det er en god måde at gøre det på. Og medmindre man er ude på at markere noget andet end en interesse for de somaliske piger – det har jeg godt nok ikke hørt – men hvis det er af interesse for de somaliske piger og piger i en lignende situation – det er jo især i Somalia, det foregår på den måde og med den gruppe – er det en vigtig måde at gøre det på.

SF støtter i høj grad ministerens initiativ, men jeg vil lige stille ministeren et spørgsmål: Er det faktisk ikke allerede i dag formelt ulovligt i Somalia?

Det er jo simpelt hen sådan, at mange af disse lande jo, jeg havde nær sagt til ære for os, vedtager lovgivning, men at det ikke har noget at gøre med den faktiske virkelighed. Det har jeg altså en mistanke om. Det kan ikke nytte noget at spørge ovre i embedsmandslogen, for dér ved de det heller ikke, men jeg tror faktisk, at det allerede er sådan. Det ville i hvert fald ikke undre mig – skal vi ikke sige det sådan? – hvis det faktisk var ulovligt dér, selv om det bliver praktiseret.

Det siger jo også noget om, at lovgivning ikke kan udrette ret meget, hvis ikke der er forståelse for den og opbakning bag den. Det kunne også være en melding om det. Tænk, hvis man sagde: Bare lovene er i orden! For kriminalitet er også forbudt i Danmark, men det er altså ikke ensbetydende med, at vi har fået den stoppet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 112:

Forslag til folketingsbeslutning om liberalisering af adoptionslovgivningen.

Af Jan Kørpke Christensen (FP) m.fl.
(Fremsat 19/3 96).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Bjørn Westh):

Beslutningsforslaget fra Fremskridtspartiet pålægger regeringen inden udgangen af 1996 at ændre adoptionslovgivningen. Hensigten skulle være at liberalisere de gældende adoptionsregler.

Særlig foreslås det, at bestemmelserne om aldersforskellen mellem adoptanterne og adoptivbarnet og bestemmelserne om, hvor mange børn der kan adopteres af samme familie, gøres smidigere.

Det foreslås også, at adoptivforældres indflydelse i forbindelse med godkendelse af adoptivbarnet styrkes.

Jeg er ikke uenig i, at der kan være behov for at tage adoptionsområdet op til overvejelse. Derfor nedsatte jeg også sidste efterår et udvalg til netop at se på adoptionslovgivningen.

Adoptionsudvalget skal i første omgang koncentrere sig om at udarbejde forslag til ændring af adoptionsloven og de administrative regler på området med henblik på, at Danmark kan ratificere en konvention om internationale adoptioner. Jeg har bedt udvalget om, så vidt det er muligt, at afgive betænkning om disse